

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Marian Boyer
Titel	DAT
Jaar	2002
Uitvoering	

Copyright (C) 2002 by Marian Boyer

D A T

door

Marian Boyer

Niets uit dit document mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur. Toestemming tot opvoering kan worden aangevraagd via info@marianboyer.nl

I.

In het huis van M(oeder). D(ochter) komt

D:

Het enige wat jij hebt hoeven doen is wachten
De kleren die jij nu draagt
zijn precies dezelfde als op de dag dat ik vertrok
Dat is geen toeval
Dat is je precisie
Je geheugen voor details
Ik vermoed zelfs dat je ondergoed hetzelfde is
Ik ken je

Met je precisie krijg jij het bestaan in handen
Je temt het
Doodt het
Omdat jij doden moet
Iets in handen krijgen en dat houden:
Je grootste wapenfeit

M:

Jij hier?

D:

Jij schreef de brief
En je wist: ze komt
Hoeveel jaar er ook tussen heeft gezeten:
jij weet: ze komt
Ik vind dat schitterend

Hoezo, vleierij
Hoezo, ironie

Voor mijn vleierij ben jij ongevoelig
En in ironie legt zelfs de meest geraffineerde toneelspeler het
tegen je af

Ik ken je
Beter dan een vriendin
beter dan een zuster
beter dan mijn eigen bloed
Moeder

Je hebt me geroepen
Je hebt je vechtlust dus behouden
Gekoesterd
Heb jij die niet intenser gekoesterd
dan een moeder haar kind?

Nee, dat is geen verwijt
Die zijn er om door de jaren heen te slijten
Zoals een steen slijt in de stroom van de rivier
Als je goed kijkt blijft één ding over:
de pure schittering van diamant
Het doet pijn aan de ogen
Maar je moet er wel naar kijken
En ik kijk

Waar zijn eigenlijk mijn broers
Waar zijn je zoons?
Ah – natuurlijk
Ik ben het eerst besteld
Mijn uur is voorbereid
Zoals alles is voorbereid

Schaak je nog met ze?

Dagenlang, nachtenlang heb jij ze het hoofd op hol gejaagd
Halfkrankzinnig gemaakt
Koningin en paard
In jouw hoek gedreven
Maar ze kwamen altijd terug, moeder
Voor jou verloochenden ze zelfs hun eigen vrouwen
Jullie razendsnelle conversaties op trage middagen
was het antigif voor jouw grondeloze verveling

Maar altijd gunde je ze net dat beetje adempauze
om de tegenzet te wagen
Zij namen hun verlies
En ze kwamen bij je terug
En waarom niet?
Van jou verliezen staat immers gelijk aan genot
Nou, ik kan je zeggen:
Ze hebben zich suf genoten

Jouw triomf straalde op hen af
Het maakte verliezen schitterend
Omdat er iets waarachtigs ligt in een nederlaag
toegebracht door een briljante tegenstander
En jij genoot van de tegenstander die zijn plaats aanvaardt
En weer, en weer
Dat genot heeft jou gevoed
Of andersom
Dat is net zo min te onderscheiden
als een goede ruiter van zijn paard
Wordt de draf tot het hoogtepunt opgevoerd
dan zijn paard en ruiter één
Er is niets op deze wereld
dat dat gevoel kan evenaren
Is het niet?

Hoezo
Ik ben rustig
En ik ben opgewonden
Zonder dat het ons door iemand is verteld
wisten we dat het zinloos was tegen jouw vechtlust op te staan
Dat weet ieder kind
Het staat niet tegen de vechtlust van de ouder op
Het wordt er door aangestoken
Dus hier ben ik

Je hebt het licht aan gedaan
Ik dacht dat je het haat wanneer het licht aan is
En toch heb je het aan gedaan
Zeg eens: hoe lang heb je daarover gedaan?
Ik bedoel: hoeveel tijd heeft het je gekost
om te berekenen hoeveel licht
en op welke plek
precies genoeg zou zijn
om mij bij binnenkomst
net niet te laten struikelen?
Ik ben rustig
Ik laat me deze kans niet ontgaan
Ik wil er heel precies naar kijken
Naar ons laatste gevecht
Ik hoop verrast te worden
Ik heb heel lang over jou kunnen nadenken, moeder
En niets in jou verrast mij meer

Vertel eens: heb je heel precies
of maar zo'n beetje ingeschat
wat dat simpele aanknippen van het licht zou betekenen?
Dacht je me daarmee net dat beetje voordeel te gunnen

zodat ik net zo'n verliezer kon worden als je zoons?
Maar een scherpzinnig tegenstander heeft het door
wanneer hem een voordeel wordt gegund
Gun je mij een voordeel
Of een gelijke start?
Is dat niet zoeter, moeder
Een gelijke start?

Zonder te kunnen zien
zie jij
Exact neem jij de passen waar
telt de stappen
Die van jou
Die van de ander
Op welk moment ze dichterbij komen
van je afgaan
Hoe
Jij trainde een scherper zintuig
dan je ogen of je oren
Je hebt geleerd te luisteren
Naar het kleinste stokken van de adem
Naar het ruisen in het binnenste van de zenuwbanen
Naar het kraken van het kleinste botje
Het merg binnenin
Je weet zeker wat er gezegd gaat worden
voor het is gezegd
Maar dit keer, moeder
verras ik jou
In mijn donkerte
verras ik jou

Wat zou het betekenen als wij elkaar
na al die jaren, in de ogen kunnen kijken?

Zouden wij elkaar die ene
waarachtige blik in elkaars ziel gunnen?
Zijn onze ogen niet beter thuis in leugens
dan in waarheid?

We wisten wat ons in leven hield
Houdt
Er zit niets anders op dan ons spel nu uit te spelen
Tot aan de laatste zet
Tot aan nu
Dus laten we spelen
Licht!

II.

M:

Te vroeg
Het licht!
Te vroeg!

D:

Maar ik zie je nu

M:

Ja, en ik jou
Uit dat licht!

D:

Nee
Hier ben ik

M:

En blijf daar maar

D:

Ja, ik blijf
-
Ah, de tafels zijn al klaar?

M:

Natuurlijk niet
Jij gaat me helpen

D:

Hm
Hammen in gelei

Frambozentaart met knapperige bodem
Maar waar zijn de frambozen

M:

Ja, die ga jij natuurlijk zoeken

D:

Die ga ik zoeken

M:

Ja

Die ga jij zoeken

In het bosse-bos

Het is er donker en benauwd

Maar jij vindt als een dier

vanzelf je weg

Er zijn daar meer dieren

met dezelfde opmerkzaamheid

dezelfde voorzichtigheid in hun hoeven

als die ik je heb geleerd

Je vergist je niet

en komt met genoeg thuis

om twintig taarten mee te vullen

Ik warm je, wrijf je droog –

D:

Hou op, zet hoger in

M:

Mooi zo

Ik laat je staan met je schrammen aan je benen

met de doornen in je vel

Je dept het bloed zelf af

Vlug
Vlugger

D:
Ah, de kalkoen
Glanzend van het vet
Zie je hoe het druipt
Vol in de pommade dat beest
Fijn sappig
Fijn lamlendig al
Goed geschoten
Daar
De druiven

M:
Aan druiven doen we niet

D:
Geen druiven
Weg met de druif

M:
En iets naar links

D:
Ik?

M:
Is er iemand anders?
Naar links

D:
Zo?

M:

Ietsje meer naar rechts

D:

Zo ongeveer?

M:

Ongeveer, ongeveer

Precies moet je zijn

Naar rechts

Ik moet alles kunnen zien

Men moet mij kunnen zien

D:

Ah – zo, dus

M:

Zo dus

*(begint te snoepen van het eten
en vervolgens de hele scène door)*

Verdomme

De cake

Heb jij de cake besteld?

D:

Oja, zodra je schreef

Niemand die natuurlijker bestelt dan ik

Iemand zegt iets, ik bestel

Iemand zegt iets, ik word besteld

M:

Bestel hem af
Cake is voor dooien

D:

Cake is voor dooien
Ik bel de cake af
Ik zeg de cake weg te blijven
Ik zeg: zij wil u niet
Gisteren wel
vandaag niet
Blijft u weg
U bent precies zo gebakken
gemodelleerd als het ware
om tegen het menselijk verhemelte te blijven plakken
Heeft zij gezegd
U belet elk verstandig mens het spreken
En dat is precies mijn bezwaar tegen u als cake
De dommen praten door
Op feesten
Maar vooral:
op begrafenissen
En zover is het nog lang niet
Ziet u
Er is de kwestie van de timing
De opdracht van het leven zelf:
de timing
In de dans, daarbuiten
Mijn hele leven heb ik
de juiste timing moeten aanhouden
Dus blijft u weg
Als cake
Heeft zij gezegd

-

Ga jij echt dood?

M:

Ja

Nog zes weken

Dan ben ik dood

D:

Sinds wanneer weet je het

M:

Sinds

Sinds een week

D:

Maar die brief

Die is van daarvoor

M:

Ik heb een verschrikkelijke ziekte

Dat wist ik allang

Vóór al die doktoren

Doktoren zijn verschrikkelijk

Ze weten niets

Ik lijd vreselijke pijnen

D:

Waar zit het

M:

In mijn maag

En het breidt zich uit

D:

Is het – nee

O god

Lieve god nee

M:

Nou nou, rustig maar

D:

Maar dan moet je toch niet zoveel eten?

Hou op met dat ge-eet!

M:

Hou je kalm zeg

Er is een tijd voor iedereen

En nu is het mijn tijd

-

Kom je nu weer hier wonen?

D:

Onee

Ik ken dat plot

Ik ken die film

Jij gaat helemaal niet dood

M:

Jawel

Ik ga ik dood

D:

Echt

M:

Ik zweer het
Blind op mijn ogen

D:

Niet dus

M:

Niet?
Liefje
Misschien probeer ik iets
goed te maken
Ik heb je gemist
Ik mis je

D:

Ik haat je

III.

M:

O, maar daar kan ik mee leven
Ik heb altijd met de haat geleefd
Maar heb ik me erdoor laten afleiden?
Je moet de haat juist zeggen binnen te komen
Maak het u gemakkelijk, moet je zeggen
Doe of u thuis bent

D:

Nou
Ik ben thuis

M:

Ach, wat heb jij nou meegemaakt
Ik heb altijd gedanst
In de dans is het verschrikkelijk
Een verschrikkelijke haat
Je bent gedwongen voor jezelf te zorgen
Niemand anders doet het
Je moet – mag niet hopen
dat een ander mens dat doet

Wanneer het erop aankomt
zal de ander de zorg verlaten
Op het juiste moment
zal iedereen de zorg verlaten
Voortdurend heb ik mij moeten verzorgen
wanneer het zwaar werd
Voortdurend heb ik mij gerealiseerd
dat de mens zelf
de enige mens is

die voor zichzelf kan zorgen
Kijk om je heen:
Wanneer je de verwaarlozing
de veronachtzaming ziet
dan weet je: redt jezelf
Zo was het
Zo is het

D:

En ik moet nu voor jou zorgen?

M:

Heb ik dat gezegd?
Wat is er trouwens tegen een dochter
die voor haar moeder zorgt?
Ik vraag alleen om een feestje
Mijn afscheidsfeestje
Of is dat al te veel gevraagd?
Straks ben ik dood
En dan is het te laat
Ik wil het kunnen vieren
Samen
-
God, wat zit je weer strak in de touwen

D:

Ja
Het lukt me niet
Ontspannen
In de veronachtzaming zakken
lukt me niet
Je kan zeggen: tot in elke vezel
tot in de toppen van mijn tenen

ben ik onveronachtzaamd

M:

Jij bent niet 'onveronachtzaamd'
Jij spreekt gewoon gekunsteld
Precies zo'n toneelspeelster
Nog een tamelijk belegen ook

D:

Precies
Ieder gebaar
iedere stembuiging
elke oogopslag
moet daarin onveronachtzaamd zijn
Jij zegt: gekunsteld
Ik zeg: mijn natuurlijke staat van zijn
Jij zegt: theatraal belust
Ik zeg: verontrust
Voor altijd wakker
Nooit in slaap
Mij nooit in de halve dood
te ruste kunnen leggen

M:

Nou nou nou

D:

Ik keek naar je
In de coulissen
Als kind
Je was briljant
In het begin was je briljant
Bebloede tenen en bebloede hersens

tot in de donkerste kern van mijn bloed
Jou te evenaren
Dat was de opdracht
Niet dat jij ooit te evenaren was

M:

Wat een onzin
Er is een kracht voor iedereen
Je moet alleen wel willen leren
Men moet zichzelf eerst tot kopie maken
en vervolgens zichzelf
tot een verheffing van zichzelf
in de kopie

Kom, we moeten beginnen met de gastenlijst
Het menu
De muziek
Welke
Van wie

Op mijn laatste dag moet er muziek zijn
Zoek dat uit, wil je

D:

Heb jij dat niet allang bepaald?

M:

Ik heb weerklank nodig
Zonder weerklank kan ik gelijk mijn graf wel in
En zover is het nog lang niet
Luister
En lach 's een beetje

(Er is muziek. D. zet stoelen klaar rondom een tafel.)

IV.

M:

Dat is geen tafelschikking
Dat is een militaire slagorde
Militarisme
In elke vezel van jouw lichaam
Een krijger
Een soldaat
Maar zo heb ik jou niet opgevoed
Zo ben jij zelf geworden
Jij hebt toch gekozen
Toch niet ik
Jij hebt de patronen
het prikkeldraad
de rangorde
de rantsoenen
de inslagen bepaald
Niet ik
Behalve dat ik hen vroeg mij te laten begaan
Heb ik geen van mijn kinderen ooit iets opgelegd

D:

Jij nooit iets opgelegd?

M:

Nee, dus ook jou niet

D:

Het is niet te geloven

M:

Alleen de nacht

Daarin heb ik jullie gevraagd mij te laten

D:

Er waren geen vragen

Er waren eisen, wetten

M:

Nou, hoe je het ook noemt:

Jullie hebben er godzijdank aan voldaan

Van de oudste tot en met de jongste

Altijd hebben jullie mij daarin gelaten

In de nacht

Het is mij gelukt de nacht de nacht te laten laten

Het is mij zelfs gelukt de dag tot nacht te maken

Jij wist dat

In de concentratie kon ik mij –

kan ik mij de dag niet permitteren

Jij wist dat

D:

O, het best van allemaal

M:

Niet dat je niet stoorde

Je stoorde, en hoe

Een mens die zegt:

Kinderen, dat stoort mij niet

Die baart niet alleen het kind

Die baart de leugen

Hoe kan iemand kinderen krijgen

en niet gestoord worden!

De storing is hun forte

Hun aanzwellende aanwezigheid

Hun inname van de linies
Hun zuigende cadans
Op het lichaam
de borsten
de baarmoeder
De hele fysiek:
compleet fortissimo verstoord
Bezeten
Bezeten

De paniek ontkennen een kind te baren:
een leugen
Ik heb altijd de paniek gekend
Maar ik heb niet geklaagd
Ik heb de paniek gezegd weg te blijven
De paniek koos toch te komen?
Ik heb de paniek gezegd de benen te nemen
De paniek is het beletsel
voor de ouder het kind
het kind te laten

Ongelukken, onrecht, wonden
alles moet het kind oplopen
De eerste, de tweede
tot en met de elfde inkeping met het mes
Dat alles moet de ouder aan het kind laten
Ai, die wezenloze onderschatting van hun kracht!

Tegenwoordig wordt elke val
de kleinste inkeping in het vlees
omzeild
Brokken maken moet vermeden
Omzeild

Ge-vacuümiseerd
Maar wat is een volwassene anders
dan de correctie van zijn brokken?

Je denkt het kind te beschermen
je beschadigt het
Je hoopt het kind te behoeden
je vermorzelt het
Je denkt het kind te sturen
het knalt tegen de muur
Je vacuümiseert
het kind stikt

D:

En zo heb ik leren ademen
En de liefde
Hoe zit het met de liefde?
-
Ik vroeg hoe het met de liefde zat
voor je kinderen

M:

De kwestie met de strelingen
Daar komen wij weer terug
Jaar in jaar uit heb je mij daarover lastig gevallen
Is het gek dat ik dat een halt toeriep
In de wachtkamer zette
Voor een periode
Niet eens heel lang

D:

Zes jaar, vier maanden
en eenentwintig dagen

om precies te zijn

M:

Precies

In de wachtkamer gezet

Maar dat wilde ik niet

Dat wilde jij zelf

Onze scheiding was totaal onnodig

De kwestie met de strelingen is ouwe koek

Had jij naar mij geluisterd dan was geen zes jaar

geen jaar, nog geen halve dag nodig geweest

om dat te begrijpen

Waarom kun jij maar niet inzien

dat de strelingen een minuscuul radertje vormen

in de opvoeding

Minuscuul

Zie je niet in dat een zekere verwaarlozing

precies die krachten genereert

die jou tot volwassene maken

D:

En wat voor een

M:

Een schitterend kind, ja

Dat heb ik gedaan

Dat is alles wat ik heb gedaan

Je oudste broer heeft dat begrepen

Je jongste precies hetzelfde

Maar jij –

D:

(met vreemde fluisterstem)

Hou ze hongerig

Hou ze hongerig

M:

Jij zegt het

Niet ik

D:

Maar ik houd wel veel van je

Bijna evenveel als ik je haat

M:

Dat lijkt mij te kloppen, ja

V.

(D. springt op schoot bij M; er gaat een worsteling aan vooraf, de moeder weert af. En weer, en weer. Tot de dochter wint, haar moeders hand pakt en zich daarmee streelt.)

D:

Ik droomde dat ik jou baarde
Een heel kleine moeder baarde ik
De pijn bleef ongebaard
Je was niet jong
Je was al oud
Elke vezel
elk woord
elke uitdrukking
iedere oogopslag
zat in dat hele kleine lichaam opgeslagen
Alles lag klaar
Ik kon er ieder moment over beschikken
Ik kon je in mijn armen houden
Ik kon je zogen
Ik kon je tranen aflikken
Ik gaf je strelingen
Moest je slaan

Spreken hoefde jij niet meer te leren
Jij sprak vanzelf

M:

Een belachelijke droom
Mijn tijd is gekomen
En *jij* gaat er mee op de loop
Mooi is dat

D:

Is-ie dat
Je tijd?

M:

Waarom kan jij mij niet voor één keertje geloven
Mijn tijd is gekomen, punt
Maar ik verdraag het niet een lijk te zijn
en niets te hebben gedaan
Met jou
Met jullie
Voor ik dood ben
moet ik het leven nog een laatste maal ontvangen
Maar wel op mijn uur
In mijn tijd
En op de wijze die ik kies

D:

En welke rol heb ik?
Hoe moet ik hem spelen?
Wie speelt wie?

M:

Ik zie ik zie
wat jij niet ziet

D:

En de kleur is: zwart?

M:

Raak
Een gat

D:
Koud

M:
Zwart
God
Een neger

D:
Fout

M:
Een pupil?
Mijn pupil?

D:
Warmer

M:
Van mijn pupil: mijn iris

D:
Nog warmer
In de iris staat de zwaan
Ghavend
Heet!

Ik zie, de kleur is zwart
Ik zie
de zwarte zwaan

M:
Maak jij mijn spel af?

Welke rol speel ik?
Hoe moet ik hem spelen?
Wie speelt wie?

D:
Touché
Chapeau

M:
(tilt een glas op)
Château!

(M en D dansen samen zonder elkaar aan te raken. D een schaduw van M, en andersom.)

VI.

D:

Wie komen er?
De inner circle waarin jij je hebt laten gelden
Of alleen de buitenste
Waarin het sublieme beeld intact gelaten werd

M:

Hou toch op, jij weet de helft niet
En ik wou dat je eens wat aardiger deed
Maar kennelijk ben je daar nog steeds niet toe in staat

D:

Nou, wie is er toegetreden tot de illustere lijst?

M:

Iedereen die mij ook maar het minste heeft begrepen
Je ziet: ik stel mij niet al te kritisch op

D:

Een korte, dus

M:

Jij bent altijd goed geweest in wrange grappen
Maar dat je zo'n houding nu nog nodig hebt –

D:

O, ik zou volwassen moeten zijn
Maar hoe dan?
In welke richting had ik moeten groeien
anders dan uit mijn hoofd
Ik heb moeten leren

tot deze kop hier uit zijn voegen barstte
De berekeningen
De talen
De trainingen
Het leren zetten van de koffie
tot hij precies de juiste koffie was:
de jouwe
Het leren lopen op mijn tenen
Om jouw precies de juiste koffie te brengen
In jouw stilte
In jouw nacht

Jou in de nacht laten, moeder
ook overdag
heeft mij tot een schaduw gemaakt
Nee, geen schaduw
Een schaduw vraagt om licht
Ik ken alleen het donker
Ik was dus een schim

Viel ik, dan leerde ik mijzelf te verbinden
Huilde ik, dan troostte ik mijzelf
Ik zag op de film
Hoe mensen elkaar kusten
En ik kuste mij
Ik streelde mij

En daarna kwam ik weer bij jou terug
Reciteerde de klassieken
De moderneren
Eindeloos heb ik de clausen opgedreund
Tot ze perfect waren
Briljant!

M:

Had je liever als een achterlijke willen opgroeien?

D:

Misschien was dat veel prettiger geweest, ja

Ik ben niet wat jij denkt, moeder

Dat ben ik niet

-

Ik ga de stoelen doen

M:

Ja, doe dat maar

Al is volstrekt onbelangrijk hoe die dingen staan

Ja toch

Na de derde gang verzint dat hele bouwwerk zijn eigen orde

De eerste gang: beleefheid

De tweede gang: loslippigheid

De derde gang: chaos en belediging

Om over het dessert maar te zwijgen

Wat was dat ook weer?

Je drinkt trouwens teveel

D:

Wat? Ik?

Het dessert?

M:

Gedraag je niet als een halve gare

Die kan ik ook zo van straat plukken

Het dessert!

En hou op met dat gedrink!

D:

Ik moet voelen dat ik leef

M:

Waarom, vraag je je af

D:

Ja, vraag jij je dat maar eens af

VII.

D:

Pannenkoekjes
Heb jij pannenkoekjes besteld
De pannenkoekjes?
Mijn lievelings?

M:

Een mens moet toch wat

D:

Dank je
Dank je wel

M:

Ja, het is al goed

D:

Nee, ik wil je bedanken moeder
Het betekent iets
Het betekent dat iets in jou
aan mij heeft gedacht

M:

Of ik ooit anders heb gedaan!
Begrijp dat toch!

D:

Ik probeer het, moeder

M:

Ga daar dan maar fijn mee door

D:

Dat doe ik zeker
Komen er nog meer
Behalve mijn broers?
Komen er gasten?
Is er een lijst?

(M geeft een papier, D leest)

Hier staat: alle mannen?
Die van jou natuurlijk?

M:

Natuurlijk die van mij
Allemaal?
Heb ik dat geschreven?

D:

Noud, Herman, Pierre, Johan, Marc, Liefdesbeest M,
Ben, Ben twee, Ben drie, Olivier, Reinier
Vierentwintig namen
Een fraai gedicht
Kon je ze wel uit elkaar houden?
Kon papa dat eigenlijk wel?

M:

Dat gaat je helemaal niets aan
Dat was iets tussen mij en je vader
Dat hadden we onderling heel goed bepraat

D:

Jij bepraatte
Hij beluisterde

M:

Drink nog wat

-

De meesten waren schitterend

En die dat niet waren

die vergat ik

Daarin de discipline

De discipline van het vergeten

Niet een kunde

Een kunst

Een van de allerhoogste

Ze waren onderhoudend

als ze niet slaapverwekkend waren

Uitgezonderd de stillen

Die met de blik

die niet eens meer menselijk te noemen was

Die mengeling van geilheid

en complete afasische domheid

Een man kan zeer kwetsbaar zijn

En zeer komisch

Ik zoog hun blik

Geen kunst

Een kunde

Bij de tafelschikking erop toezien

dat zij de blikken naar mij wenden

Cirkelen

Om mij

Amechtig

O mijn god

Komt er eigenlijk een man

Voor jou?
Mocht het een journalist zijn
ik wil niet dat hij schrijft
Ik wil niet dat hij schrijft:
de uren voordat de grande dame grafwaarts ging
Dat is toch afschuwelijk
Een ding geef ik de journalisten na:
zij produceren zonder feilen
afschuwelijkheid op afschuwelijkheid
Een halfwerkende pen
geleid door een halfwerkend brein
gedrukt door een halfgare eindredactie

D:

Er is geen journalist
Er is geen man
Lalala! Niemand!

M:

Niemand?

D:

Ben je nou bijna dood
of ben je nou bijna doof

M:

Je vorige was journalist
Een slechte
Een pleonasme

D:

De journalist was onderzoeker
Hij deed verslag

Wetenschappelijke publicaties
Toen overleed hij
bij een explosie
Einde journalist

M:

Wat heb ik gezegd
Ontploft tijdens een experiment!

D:

Hij onderzocht de velden
Daarin lagen mijnen
De kinderbenen werden afgeschoten
Hoe dat met metingen was te voorkomen
Hij zette de dieren daarvoor in
De honden
Hij hield van de honden
Zielsveel
Toch zette hij ze in
Hij offerde de ene liefde
voor de andere
In hem herkende ik mij

M:

Oh, die afschuwelijke overschatting –

D:

– van de liefde
Het geluk, de liefde
De liefde, het geluk
Om je dood te lachen, toch?
De tomeloze wens
de wil

de eis
het recht
op liefde
op geluk
Vergissing op vergissing
De man moet de vrouw
gelukkig maken
en andersom
Het kind moet de ouder
gelukkig maken en andersom
De ouder rent zich een ongeluk
voor het geluk van het bloedje
Dag ma, dag pa, en donder nou maar op
De mens moet het dier
gelukkig maken en andersom
De hele wereld
moet de hele wereld
gelukkig maken
en andersom
Opdat wij niet meer weten wat
het ongeluk is
Maar ongeluk is de voorwaarde tot geluk
Ongeluk mijden om geluk!
Vergissing op vergissing!

M:

Wie is wie?
Zie ik wat ik zie?
Maak jij mijn spel af?
En, dochter, maak jij mij af?

D:

Laat ik het eens wagen

VIII.

D:

*(verkleedt zich als danseres. Spitzen, tutu: alles zwart.
Zacht: delen/vervormingen van Het Zwanenmeer)*

Ik heb het speciaal laten maken
Voor je afscheidsfeest
Vind je het mooi?

M:

Je ziet er ridicuul uit
Vergissing op vergissing
De zwaan is wit
Wit is de zwaan!

D:

Laten we zeggen dat dit het beeld is
voordat het werd ontwikkeld?
Het negatief
Het beeld bevroren?
Die honderdste seconde
voor de zwaan zijn zwarte vleugel tipt
in een zelfverzonnen kleur
Wit

M:

Bezopen

D:

Helderder dan ooit
Trip trip trip
Hé, hier ben ik

Daar de Eiffeltoren
Links verderop de Rue Mouffetard
Daar woon ik
U gaat de linkerkade af
de visafslag voorbij en dan heel simpel:
rechts aanhouden
Daar ziet u mij
Echt!
Ik sta uit het raam van mijn appartement gebogen
Een klein eenvoudig appartement
en ik leun met mijn hoofd in Franse zon
Ik heb de Mouffetard geroken
de roepende stemmen gehoord
de stemmen in de stemmen
alle toonhoogten van verkoop
Lalilalo fro fro
Kijk
Ik ga de trap af
Mijn voeten zweven vlak boven de traptreden
De leuning hoef ik niet te raken
om te glijden als een elf
een kind
een geest
Ik zie de vruchten
de glimmende schaaldieren op ijs
Ding af totdat de prijs mijn prijs is
lachend
De Parijse slaggers hebben hun messen ingevet
Ze vegen ze af aan hun schorten
wanneer ik langs hun helverlichte tegels dans
Ze zeggen 'ah!'.
Mijn schim spiegelt zich in hun pupillen
Ik ruik het vlees

de botten
het merg
Hun vlees
hun botten
hun merg
Ik zie die honderdste seconde van verlangen
Ik ruik mijn macht, die zalig is
Maar *non*, ik ga door
Groot ben ik niet
In tegendeel
Ik ben te tenger voor de wind
maar ik span mijn spieren
Haal hem in
en win

Ik zie
ik zie
een imposant gebouw
een instituut
een –
école de danse
Voor ik het weet
ben ik hier binnen
Kijk rond
Groot ben ik niet
Maar iets in mij
weet al veel over mijn leven
Bonjour
Bonjour
Ze weten mijn leeftijd niet
Ze kennen mijn leven niet

Komt u eens dichter

Dichterbij?
Ik vertel niet dat ik kinderen heb
Ik weet niet waarom
Ik vergeet het
Nee
Ja
Vergeten
De dans, ziet u
De dans eet jonge zielen
Plooit zich in een soepel lichaam
Maar verlaat het lichaam
wanneer het craqueleert
Dus kan ik u vertrouwen, alstublieft?
Mondje dicht?

Nee – nee
Ik laat ze niet achter
Ik heb nooit iemand achtergelaten
Achterlaten
Het is niet het –
niet het woord
Ik heb
Ik moet

Ah, daar is mijn man
mijn allерliefste minnaar
Bonjour
Bonjour?
Liefste
Mijn lichaam hier
mijn hele geest
Dat moet hier zijn
Laat het zijn

Zorg jij voor ze
Jij zorgt beter voor ze dan ik
Dan wie ook
Leer ze wat ik ze leerde
En hou mij vast
En hij houdt mij vast
En aan zijn lichaam weet ik: ja

Hij kent het verlangen
Het verlangen waarin wij zo nu en dan als – als
Kent u dat verlangen
die zinderende gekte
dat gat wanneer je iemand mist?
Zo is het bij ons ook
Maar wij laten los
Dag mijn liefste
Ik kom
Ik ga weg

Kon ik anders?
De kinderen kwamen vanzelf
Nu is het makkelijker
of moeilijker
hoe je het bekijkt
Maar ik heb altijd naar ze verlangd
Ik heb ze elke dag gemist
Maar ik heb
Ik moest

Ooit wordt deze zwarte zwaan de witte
dit zwart wit
En ooit wordt dit lichaam hier

aanbeden
Dit lichaam hier

Kijk
Het is heel dichtbij
Het wil aanbeden worden
Aangeraakt
Asjeblieft, moeder
Raak me aan

M:
De essentie van de dans is dat men zwijgt
Zwijg dus

IX.

D:

Uitgerekend nu ik iets te zeggen heb
moet ik zwijgen?

M:

Jij zegt niks
Jij raaskalt
'O, verdronken, dit briljant stel hersens'

D:

Ik ben helder als een zweep
Klaar om te ranselen

M:

Zwijg!

-

Ik wist niet of ik het
Ik wist niet of ik het prettig vond
een kind te hebben
Ik had ze
Ik wist niet of ik het
prettig vond mijn lichaam aan hen af te staan
Ik stond het af
En uiteindelijk heeft mijn lichaam gekozen
Niet ik heb gekozen
Dit lichaam hier
Dit lichaam dat volgens jou
lilalo
naar Parijs is gegaan
Maar het heeft
zonder enige frivoliteiten

moeten gaan

Zie je

Het had geen keus

Een kind kan dat begrijpen

maar dit kind begrijpt dat niet

Waarom begrijp jij niet

dat er hier binnenin iets groters leeft

Iets dat was gestorven

was het niet gevoed

Het moest de zwaan worden

De witte

D:

Of de zwarte

-

Raak me aan

Asjeblieft?

Een keer?

M:

Nou, de lol is er voor mij goed af

Bestel het feest maar af

D:

Om de dooie dood niet

Ik wil iedereen zien die jou heeft aanbeden

Ik wil – ik *moet* me ergens mee verbonden voelen

Met je bewonderaars

Met mijn broers

Hun spiegel is jouw blik

Als ze komen

Zullen ze hun beste best hebben gedaan
Zoals jij ons hebt geleerd
Ons allerbeste best
Beter kunnen wij het niet
Begrijp je dat, moeder?

Als de jongste komt
Dan zul je zijn littekens zien
Als classicus gelukt
Als man verminkt

M:

Moet dat nu per se worden opgerakeld?
Hij heeft het mes gepakt
Niet ik
Hij heeft zijn ader gezocht
Niet ik
Hij heeft gesneden
Niet ik

D:

Het enige wat jij hebt gedaan
is het mogelijk maken

M:

Oja hoor
Had ik hem moeten laten gaarkoken
in zijn sopperigste sop
Het kind wilde niets
Het wilde niet leren
Niet vooruit en niet achteruit
Hij wilde niets
Wat denk je dat er van hem was terecht gekomen

D:
Een gelukkig mens?

M:
Een gelukkig mens

-
Met de oudste gaat het goed

D:
Ah ja, die heeft het begrepen
Onze briljante astronoom begrijpt dat je een vrouw trouwt
Vier kinderen neemt
En een minnares
Weet je dat hij al jaren een vaste heeft?
Een keer in de maand?

M:
Nou, en?
Hij verknalt zijn leven tenminste niet
Niet zoals –

D:
Ja moeder
Zeg het
Zoals ik

Ik ben nooit geweest
die jij wilde dat ik was
Dat is alles

Je hebt me vernietigd
Maar je hebt me niet verbitterd
Daarin zal ik jouw evenaren noch overtreffen

Ik moet iets in mij behouden
Dat niet door jou is bezet
Besmet
Daarvoor ben ik bereid me dood te vechten
Op dat slagveld woon ik

M:
Om de dooie dood niet bitter, nee!

D:
We zullen wachten, moeder
Wachten tot je sterft
Ik zal naar ons kijken
Naar mijn broers en mij
Ik wil hun blik zien

En als iedereen er is
zal ik je plakboeken naast je leggen
Ik zal de tijd naast je leggen
Van glorie en aanbidding
Die zijn er toch nog?
De plakboeken?

M:
Kan jou mijn antwoord schelen

D:
Oja

M:
Waarom zouden ze er niet zijn
Jij hebt ze toch bijgehouden

D:

Ja
In jouw plakboeken
ben ik altijd goed geweest

M:

Nou dan

D:

Je beste vriendinnen
Ook die zullen er zijn

M:

Vriendinnen
Beste
Heb ik dat opgeschreven?

D:

Ze zullen je hand vasthouden
En in hun ogen zal de tijd weerspiegeld staan
dat jullie kinderen waren
Toen jij met hen speelde
zoals alleen jij met mensen spelen kunt
Ze zullen je hun liefde tonen
En jij zult hem niet zien
Je zoons zullen aan je voeten knielen
Naar je opkijken
En ze zullen je leegte zien
En ze zullen het verdragen
Omdat er niets anders te verdragen valt

Ze zullen wachten als een dier
Zoals een dier wacht op die ene streling

Misschien, hopen ze, misschien komt die dan nu
deze ene keer
Deze ene streling

En ik zal je dragen
Omdat wij beiden doodmoe zijn van ons beiden
Ik zal je dragen
Tot het eind

We wachten
Tot ze komen

M:
Jij mij dragen
-
Ik wil dat je ze afbelt
De gasten
Bel iedereen af

D:
Nee

(rolt M in haar grote stoel naar het midden van het toneel)

Hier zit je goed
Hier zit je in het centrum
De wereld cirkelt om je heen
Blijf zitten waar je zit
En verroer je niet

Meer licht!

X.

D:

Ik cirkel om je heen
De jongens zullen zo komen

M:

Ze komen niet

D:

O jawel
Ze komen

M:

Ik bel ze nu af

D:

O
In dat geval:
Gedag

M:

Wat?

D:

Deze zwaan gaat de straat op
Mijn vleugels zijn klaar om te slaan
Ik zal blazen
Ik zal vernietigen
Ik zal opluchten

M:

Met dat ding aan?

D:

De mannen moeten er makkelijk bij kunnen

M:
Jij en mannen

D:
Ach ja, ik klets natuurlijk maar wat
Gedag

M:
Gedag?
Het is nog niet afgelopen

D:
Ik dacht juist van wel

M:
Maar blijf tenminste
Tot de jongens er zijn

D:
Ze komen niet
Ze komen wel
Maar wat maakt het ook uit
Behalve voor je ijdelheid

M:
Dat maakt alles uit

D:
Nou, als ze toch komen
kunnen zij je verder aanbidden

M:
Meisje, kom
Asjeblieft
Dit mag niet het laatste zijn
dat jij je herinnert
Dat is niet goed

D:
Omdat het gaat om de herinnering aan jou?

M:
Die verdomde knoestigheid!
Lach er toch 's om

D:
Haha

M:
Het is gewoon niet goed
Zo weggaan

D:
Onee?
En hoe dan wel?

M:
Ten eerste heb ik spullen
Er zit een erfstuk bij
Jade staat je prachtig
Je speelde ermee als meisje

D:
Och, die is me al vaker beloofd
Ten tweede?

M:
Wat?

D:
Ten eerste je wisselgeld
Het goud
En ten tweede?
Wat neem ik nog meer van je aan?
Goed
Als jij het niet weet

Ik weet wat ik als enige van je aan zou nemen
Jij vraagt mij iets

M:
Ik jou iets vragen

D:
Ja, heel simpel
Vraag bijvoorbeeld aan mij
hoe het met mij gaat

M:
Wat is dat nou weer voor onzin
Ik wil je dat ding geven voor ik dood ben
Strtaks loopt er een of andere opkoper mee weg

D:
Wil je mij *iets* geven
Geef *dat*
Vraag: hoe gaat het

M:
Moet je dat jadeding niet hebben dan
Daar was je aan gehecht!

D:
Ik schijt erop
Maar een drol
Zelfs een drol met jade
is me niet genoeg
Vraag het

M:
Nou ja zeg
Is dit die verrassing waar je het eerst over had
Wordt het een van je spelletjes

D:
Wie weet

M:
Is het iets met –

D:
Je zoekt te ver
Hier
De woorden liggen op het puntje van mijn tong
Neem ze uit mijn mond
Kus ze eruit desnoods
Meng mijn spuug met jouw rotte geur
Maar *zeg* het

(*stilte*)

Ik ben weg

M:
Wacht
-
En
Hoe gaat het

D:
Onee moeder
Dat kan beter
Haal het uit je tenen
Van tussen je benen
Lieg het desnoods
Maar vraag het!

M:
Lieg het?
Lieg het
Liefje
Mijn dochter
Wat ze doet
Hoe het met haar gaat
-
Hoe gaat het

D:
Lieg recht in mijn ogen

M:
Hoe gaat het?

D:
Goedzo
Wat een rare vraag, moeder
Ben je ziek?
Dan zal ik je beter maken

Ik zeg je hoe het gaat
Ik ben actrice
Tenminste, dat was de bedoeling, ooit
Maar ik ken nog mijn klassieken
This world is a stage
Dus ook de godvergeten plek waar ik nu woon
Ranzige rook is de naam van mijn parfum

Wie ik ben?
Ik ben uw zwarte gat
Uw elfde dimensie
Uw versgedolven graf

Men ziet mij graag
En ik zie, wat men niet ziet
Maar wel zoekt
Ik ben uw gasbol
Uw zeepbel
Uw gat
Uw ruimtekikkertje
Ik spring
Ik kleef
Ik zuig

Hallo meneer
Ga met mij mee
Ik ga met u mee?

Dat is mij om het even

U wilt ook?

Dat kan

U hoeft niet te wachten

Ik kan het met twee, met tien, met honderd tegelijk

Ik zie dat u wanhopig bent

Dat komt goed uit

Ga met mij mee

Ik heb van alles in de aanbieding

Verlies

Wanhoop

Eenzaamheid

Een woestijn

En haar verschrikkelijke bloei

Komt u ook, mevrouw?

U weet immers alles van bloei

En van het vervolg:

Verrotting

U kunt uw kleren uitdoen of aanlaten

U bent hier koning

Niets is met ons samenzijn te vergelijken

Alles hier is ongewoon

Al doen wij het gewoonste:

Wij verdwijnen

In ons lichaam

Uit ons hoofd

Kom

Verdwijs in mij

Ik ben de aanraakbare

Ik ben uw vlees geworden droom

Maar zodra ik ben uitgekomen

Verdwijs ik

Kom liefje

Raak me aan

Maak me weg

Wek mijn dode ziel tot leven

(staat nu dicht bij M.)

Wek mij

Raak me aan

Laat me gaan

Moeder

M:

Als je iets zegt, leg dan je ziel erin

Het ritme kan je daarin helpen

tang tadang, tang tadang

D:

Dit is mijn ziel, moeder

Mijn verrotting

Mijn allerbeste best

M:

O – dan was het toch best aardig

Kom, nog een paar minuten

Dan zijn de jongens er

D:

Heb jij niet gehoord wat ik zei

M:

Jawel, je hangt de hoer uit

D:

En?

M:

En? Je wordt bedankt

Ja, wat wil je nou in godsnaam?

Moet ik je verdomme daarom in mijn armen sluiten?

D:

Nee moeder

Ik ga de straat op

Ik ga gepakt worden
Echt genaaid
Niet half
Helemaal
Geef me je baarmoeder
Geef me je bloed
Laat me binnen
Laat me erin

M:

Hou op!
Je bent volslagen krankzinnig geworden!

D:

Ja, krankzinnig
Kom op jullie daarbuiten
Naai me de hemel in

(breekt)

O, hemel
Splijt open
Laat los je regen
Laat deze dochter je drinken
Laat me schuilen
Laat me niets zijn
Laat me je alles zijn
Verlos ons

(af)

M:

Wat wil je nou
Wat wil het kind nog meer?

© Marian Boyer